

Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri strateji tərəfdaşlıq müstəvisində inkişaf edir

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bu gün daha güclü və milli iradəyə çevrilməsinin əsas səbəblərindən biri də qardaş Türkiyə Cümhuriyyəti ilə münasibətlərinin tarixi və coğrafi strateji köklərinə bağlıdır. Hər iki ölkə keçmiş Osmanlı, Çarlıq Rusiyası və Sovetlər Birliyi kimi güclü dövlətlərin çöküşündən sonra yaranmışdır. Ancaq, bununla yanaşı, tarixi mədəni, irsi, etnokulturoloji dəyərlərə önəm verməklə bir- birlərinə dayaq və arxa olmağı da tarixin təcrübəsindən başarı ilə çıxara bilməmişlər. I Dünya Savaşının ardından tarixin xarabalıqları içindən alnacaq çıxma bilən hər iki dövlətin uğurlu taleyi onda oldu ki, bir yandan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti və digər yandan isə Türkiyə Cümhuriyyəti yarandı. Hər iki ölkənin strateji müttəfiqliyinin təməli də elə bu tarixi prosesdən başlamışdır. Bu gün iki qardaş ölkə faktiki olaraq, uzlaşan strateji siyasətlə birgə hərəkət edirlər. Türkiyə və Azərbaycanın strateji müttəfiqliyi həm də Cənubi Qafqaz regionunda, Qara dəniz və Xəzər dənizi hövzələrində sabitliyin və təhlükəsizliyin qarantı statusu deməkdir.

Tarix bizləri əcdad kultumuzun şərtlərinə bağlayır

Tarixi dostluq, qarşılıqlı etimad, səmimi münasibətlər, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri daim möhkəmlənməkdədir. Xalqlarımızın eyni soykökünə, dilə, dinə, mədəniyyətə və bir çox digər qarşılıqlı bağlara malik olması bu iki ölkəni həmişə bir-birinə doğma edib, sevincli, kədərli günlərdə də biri digərinin yanında olub. Azərbaycanın mərhum prezidenti Heydər Əliyevin bir millət, iki dövlət olaraq xarakterizə etdiyi Azərbaycan-Türkiyə dövlətləri arasındakı münasibətlər bu gün hər iki ölkə rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilən düzgün, məqsədyönlü siyasətin məntiqi nəticəsi olaraq daha yüksək səviyyəyə çatmaqda, bir sıra sahələr üzrə isə keyfiyyətə yeni müstəviyə keçməkdədir.

Azərbaycan və Türkiyə arasında əlaqələrin belə səviyyədə inkişafı təkcə bu dövlətlərin yox, həm də regionun ümumi tərəqqisinə, sabitliyin bərqərar olmasına mühüm töhfələr verir. Eyni zamanda, türk dünyasının daha sıx şəkildə bir araya gəlməsini bu gün şərtləndirən ən mühüm amillərdən biri də Azərbaycan və Türkiyənin münasibətlərinin inkişafından keçir. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı dəfələrlə bildirmişdir: "Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri, eyni zamanda, bütün türk dünyası üçün də mühüm rol oynayır. Biz türk dünyasının birləşməsi, türkdilli dövlətlər arasında əlaqələrin inkişafı üçün birgə səylər göstəririk".

Hazırda siyasi müstəvidə ölkələrimiz arasında yüksək səviyyədə münasibətlər formalaşsa da, iqtisadi sahədə əlaqələrin daha da gücləndirilməsinə bir ehtiyac duyulmaqdadır. Çünki Azərbaycan və Türkiyənin mövcud potensialı iqtisadi sferada əlaqələrin, xüsusən də qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin həcmının indiki ilə müqayisədə xeyli dərəcədə artırılmasına imkan verir. Son günlər bu istiqamətdə bir sıra mühüm addımlar atılıb. Söhbət energetika sahəsində ölkələrimiz arasında artıq bütün əsas detalları razılaşdırılmış yeni qaz müqaviləsindən gedir. Xatırladaq ki, keçən ay Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qaz satışı və nəqli ilə bağlı bütün məsələlər razılaşdırılıb. Hazırda konkret texniki işlər aparılır və müvafiq saziş artıq imzalanmaq üçün hazırlanır.

Ölkələrimiz arasında yeni sazişin imzalanması isə böyük bir coğrafi məkanda reallaşdırılan enerji siyasətinin əsas konturlarını müəyyən edən mühüm faktorlardan biri olacaq. Çünki Avropa İttifaqının, digər Qərbi ölkələrinin böyük ümidlərlə baxdığı məşhur "Nabukko" kəmərinin inşa edilməsi xeyli dərəcədə məhz Azərbaycanla Türkiyə arasında razılaşdırılan yeni qaz sazişindən keçir. Bütün bunlar isə ölkələrimizin energetika sahəsində möhkəmlənən əlaqələrinin global enerji təhlükəsizliyinin təminatına da yeni mühüm töhfələr bəxş edəcəyindən xəbər verir. Bu günə qədər isə ölkələrimizin birgə həyata keçirdiyi, o cümlədən Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft-qaz kəmərlərinin istifadəyə verilməsi hazırda Azərbaycanın, Türkiyənin və digər ölkələrin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində müstəsna rol oynayır.

Kommunikasiya vasitələrinin inkişafı ölkələrarası müstəvidə

Perspektivdə isə Azərbaycan və Türkiyənin iqtisadi sahədə münasibətlərini daha da möhkəmləndirəcək əsas məqamlardan biri Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin işə düşməsi olacaq. Hazırda tikintisi davam edən bu dəmir yolunun həm də Naxçıvana kimi uzadılması nəzərdə tutulur. Bu isə Naxçıvanın mərkəzlə kommunikasiya əlaqələrində yeni mərhələnin başlanması, muxtar respublikanın iqtisadi cəhətdən daha da güclənəcəyi deməkdir. Hazırda Naxçıvanın həm iqtisadi sferada sürətlə inkişaf etməsində, həm də təhlükəsizliyinin təmin olunmasında qardaş Türkiyə böyük rol oynayır. Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bununla əlaqədar qeyd etmişdir: "Bildiyiniz kimi, hava yolu ilə daşınmalara başlayacağıq və böyük ehtimalla xarici işlər nazirlərimiz, inşallah, açılış mərasimində iştirak edəcəklər. Türk hava yolları həftədə 3 dəfə İstanbuldan Naxçıvana səfərlər həyata keçirəcəkdir".

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana səfəri zamanı ölkələrimiz arasında münasibətləri keyfiyyətə yeni mərhələyə qaldıracaq bir sıra məqamlar üzrə də mühüm razılıqlar əldə olunub. Onlardan xüsusi qeyd olunması vacib sayılanlardan biri yüksək səviyyədə strateji əməkdaşlıq şurasının qurulması istiqamətində verilən qərardır. Belə bir şuranın qurulması üçün lazımı işlər görülür və istisna edilmir ki, prezident

İlham Əliyevin Türkiyəyə səfəri zamanı sözügedən qurumun yaradılması ilə bağlı müvafiq sənəd imzalanacaq. Şübhəsiz ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında strateji əməkdaşlığı daha da gücləndirən ən mühüm addımlardan biri olacaq.

Azərbaycan ərazilərinin artıq 20 ilə yaxın müddətdir ki, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal altında saxlanmasına etiraz əlaməti olaraq bu ölkə ilə sərhədlərini bağlamış Türkiyə hazırda Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində də xüsusi fəallıq göstərir, bu məsələdə ölkəmizin ədalətli mövqeyinə tam dəstək verir. Ölkəmizdə rəsmi səfərdə olarkən Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bir daha təsdiq etdi ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi öz həllini tapmadan İsviçrədə imzalanan, Ermənistanla münasibətlərin normallaşmasını, sərhədlərin açılmasını nəzərdə tutan Sürix protokollarının parlamentdə ratifikasiyası mümkün deyil: "İsviçrədə Türkiyə ilə Ermənistan arasındakı normallaşma prosesi adlandırdığımız anlaşmaların imzalanması hazırda məhz Ermənistan tərəfindən dondurulmuş vəziyyətdədir. Bizdə isə bu iş bildiyiniz kimi, parlamentə həvalə edilmişdir. Ancaq bizim parlamentə həvalə edilmiş bu normallaşma prosesi istiqamətindəki protokolla əlaqədar çox açıq və dəqiq bir ifadəmiz vardır. O da nədir?! Dedik ki, bu Dağlıq Qarabağ mövzusu, rayonlar məsələsi Ermənistan-Azərbaycan arasındakı problem öz həllini tapmadan Türkiyə Böyük Millət Məclisindən müsbət bir qərarın çıxması mümkün deyildir. Bu, çox açıq və dəqiq surətdə göz qabağındadır. Bunu Minsk qrupu həmsədrələrinin üçünə də söylədik, izah etdik".

Hazırda isə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar yolu ilə həlli istiqamətində konstruktiv mövqe nümayiş etdirməyən və beləliklə, həm də Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşmasında maraqlı olmadığını göstərən Ermənistan yenə də region dövlətləri ilə mehriban qonşuluq prinsipləri ilə yaşamaq niyyətindən uzaq olduğunu nümayiş etdirir. Bununla işğalçı dövlət Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində vasitəçilik edən ATQT-in Minsk qrupuna da etinasız yanaşdığını göstərir. Çünki ATQT-in Minsk qrupunun münaqişə tərəflərinə təqdim etdiyi yenilənmiş Madrid prinsiplərinə indiyə qədər məhz Ermənistan münasibət bildirmir. Halbuki Azərbaycan prinsip etibarilə, kiçik istisnalarla bu təklifi qəbul etdiyini bildirib. Lakin yenilənmiş Madrid prinsiplərinin tərəflərə təqdim olunmasından təxminən 6 ay vaxt keçsə də, Ermənistan buna heç bir cavab verməyib. Prezident İlham Əliyev isə belə vəziyyətdə Azərbaycanın konkret, qətiyyətli mövqeyini ortaya qoyur:

"Ermənistan tərəfi öz mövqeyini bildirməlidir. Ya Rusiya, Fransa, Amerika tərəfindən verilmiş təklifə müsbət cavab verəcək və o təqdirdə biz məsələnin həllinə yaxınlaşacağıq. Ya da ki, mənfi cavab veriləcək və beləliklə, danışıqlar prosesi pozulacaq və Ermənistan ilə Azərbaycan arasında yeni dövr başlaya bilər. Əgər Ermənistan tərəfi verilən təklifə müsbət cavab verərsə və bunun əsasında Azərbaycan torpaqlarından Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin çıxması prosesi başlanarsa, Azərbaycan, təbii ki, Ermənistanla bütün sərhədləri açacaqdır. Bütün kommunikasiyalar açılacaqdır və beləliklə, bölgədə tammiqyaslı sülh və təhlükəsizlik tədbirləri təmin oluna bilər".

Eyni talenin ortaq qardaşlığı

Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ölkəmizə səfəri çərçivəsində yaddaqalan və dövlətlərimiz arasında əlaqələrin inkişafına mənəvi bir töhfə sayılacaq məqamlardan biri də, heç şübhəsiz ki, Bakının Nəsimi rayonunda, Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin qarşısında, Səməd Vurğun və Bakıxanov küçələrinin kəsişməsindəki parkda, Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün abidəsinin açılışı oldu. Abidənin ucaldıldığı yer bilavasitə prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqət mərkəzində olub. Məhz Azərbaycan Prezidentinin bu diqqəti nəticəsində sözügedən möhtəşəm abidə paytaxtımızın mərkəzində, Bakının tarixi yerində, Türkiyə səfirliyinin yaxınlığında ucaldılıb.

"Azərbaycanın kədəri - kədərimiz, sevinci - sevincimiz" - deyən Atatürkün ölkəmizdə möhtəşəm abidəsinin ucaldılmasını prezident İlham Əliyev yüksək qiymətləndirərək bunun ölkəmizin tarixinə bayram günü kimi yazılacağını da bildirmişdir: "Böyük Atatürkün abidəsinin Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərinin mərkəzində ucaldılması bugünkü günü tariximizə bayram günü kimi yazacaqdır. Bu, Türkiyə-Azərbaycan dostluğunun bayramıdır, birliyin bayramıdır. Bu, böyük öndərin xatirəsinə Azərbaycan xalqının qəlbindəki duyğuların ifadəsidir".

Azərbaycan paytaxtında belə bir abidənin ucaldılmasından son dərəcə məmnun olan prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə bir daha qeyd edib ki, Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin bənzərsiz mahiyyəti var: "Hər ötən gün siyasi, hərbi, iqtisadi, mədəni, ticari - bütün sahələrdə bu əlaqə artaraq davam etməkdədir. Bundan sonra güclənən bir Azərbaycan, güclənən bir Türkiyə vardır. Dünya birliyində də, şübhəsiz ki, bu iki ölkənin yeri çox önəmli olmaqdadır və olacaqdır".

Bütün bunlar, ölkələrimiz arasında əldə olunan yeni razılıqlar, imzalanan müqavilələr bir daha xalqlarımız arasındakı dostluq, qardaşlıq münasibətlərinin daha da güclənməsi və möhkəmlənməsindən, onun sarsılmazlığından xəbər verir. Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin güclənməsi və inkişaf etməsi həm də beynəlxalq siyasətdə xüsusi çəkiyə malikdir. Hər iki dövlətin eyni maraqlar çərçivəsində hərəkət etməsi bir sıra beynəlxalq və regional problemlərin həlli istiqamətində müstəsna rol oynayır. Ona görə də ölkəmizə verilən dəyərdə bu əlaqələrin xüsusi rolu vardır.

"Hürriyyət"